

Nina Pirinen ja Riitta-Mari Tulamo

Equine grass sickness I. A review

Hevosten grass sickness -tauti I. Kirjallisuuskatsaus

SUMMARY

Grass sickness is a fatal disease of pastured horses. The disease was first reported in 1909 in Scotland. The highest incidence of grass sickness is found in Great Britain but the disease is also recognized in other parts of Europe, in South and North America and in recent years also in Finland. The etiology of grass sickness is unknown. Current theory suggests that it is toxicoinfective and caused by Clostridium botulinum type C. Grass sickness affects parts of the nervous system and causes degenerative changes especially in autonomic ganglia and in myenteric and submucosal plexuses of the intestine. Grass sickness is manifested in three main forms: acute, subacute and chronic. Acute and subacute forms are fatal. Signs are nonspecific and resemble colic. In chronic form the signs include tucked-up abdomen, anorexia, weight loss, dysphagia and colic. Only less than half of chronic cases survive. Treatment is based on supportive care.

YHTEENVETO

Grass sickness on laiduntavilla hevosilla esiintyvä, usein kuolemaan johtava tauti. Ensimmäiset tautitapaukset on kuvattu jo vuonna 1909 Skotlannin itäosissa. Tautia tavataan Isossa-Britannian lisäksi myös muualla Euroopassa sekä Etelä- ja Pohjois-Amerikassa ja se on todettu nyt myös toistuvasti Suomessa. Laajasta levinneisyydestä huolimatta tautia esiintyy eniten Isossa-Britanniassa. Taudin aiheuttajaa ei tiedetä. Viimeaikaisten tutkimustulosten perusteella taudin aiheuttajaksi epäillään C. botulinum tyyppi C:tä. Taudille on ominaista neuronien rappeumamuutokset erityisesti suoliston hermokimpuissa sekä autonomisen hermoston tumakkeissa. Tauti voidaan jakaa keston ja oireiden vakavuuden perusteella akuuttiin, subakuuttiin ja krooniseen muotoon. Akuutti ja subakuutti muoto johtavat hevosen kuolemaan tai lopettamiseen. Harvoissa tapauksissa subakuutti muoto voi johtaa krooniseen muotoon. Oireet ovat melko epäspesifisiä ja ne voidaan helposti tulkita ähkyoireiksi. Krooniselle muodolle on ominaista hevosen huomattava laihtuminen sekä vinttikoiramainen ulkonäkö, eriaisteiset nielemisvaikeudet, huonontunut tai puuttuva ruokabalu ja ähkyoireet. Krooniseen muotoon sairastuneista vain alle puolet selviää. Tautiin ei ole olemassa parantavaa hoitoa tai lääkettä, vaan hoito perustuu oireiden mukaiseen tukivoittoon.

YDINKOHDAT:

- Grass sickness on erityisesti laiduntavilla hevosilla esiintyvä tauti.
- Taudille ovat ominaista rappeumamuutokset erityisesti suoliston hermokimpuissa ja autonomisen hermoston tumakkeissa.
- Taudin aiheuttajaksi epäillään C. botulinum tyyppi C:tä.
- Tauti jaetaan akuuttiin, subakuuttiin ja krooniseen muotoon.
- Taudin oireet ovat epäspesifisiä ja muistuttavat ähkyä: takykardia, hikoilu, hiljaiset suolistoaänet ja lihasvärinä.
- Krooniset oireet ovat vinttikoiramainen ulkonäkö, ruokahaluttomuus, painonmenetykset, nielemisvaikeudet ja lievä ähky.
- Diagnoosi perustuu esitietoihin, oireisiin ja ileumista otetun biopsian tutkimukseen.
- Tauti on parantumaton. Hoito on oireiden mukaista.

Artikkeli on saatu toimitukseen 2.4.2014.